

Τί προσέλαβε και τί απέριψε από την αρχαία Ελλάδα ο Χριστιανισμός; (Αρχιμ. Θεόφιλος Λεμοντζής, Δρ. Θεολογίας)

/ [Πεμπτούσια](#)

(Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=162278>)

Η πορεία αυτής της γόνιμης πρόσληψης του αρχαιοελληνικού πολιτισμού από τον Χριστιανισμό άρχισε με τον Απόστολο Παύλο, ο οποίος, αν και Ιουδαίος με ελληνιστική μόρφωση, στην ομιλία του προς τους Αθηναίους στον Άρειο Πάγο δημιουργεί αυτό το άνοιγμα προς τον αρχαιοελληνικό πολιτισμό. Ο Απόστολος Παύλος ήταν αυτός που υπερασπίστηκε με πάθος την μη τήρηση των νομικών διατάξεων από τους νεοφώτιστους εθνικούς, αυτός που έδωσε το Χριστιανισμό στην Ελλάδα, ο φωτιστής των Ελλήνων. Κήρυξε στην Αθήνα αλλά και σε άλλες ελληνικές πόλεις (Βέροια, Φιλίππους, Θεσσαλονίκη, Κόρινθος, Σαλαμίνα της Κύπρου, Έφεσο κ.α.), όπου ίδρυσε Εκκλησίες.

Αυτό το άνοιγμα συνεχίστηκε με τους Απολογητές, τους συγγραφείς του 2^{ου} και 3^{ου} αιώνα μ.Χ. που υπερασπίζονταν το Χριστιανισμό απέναντι στους μορφωμένους ειδωλολάτρες, και ολοκληρώθηκε με τους μεγάλους Πατέρες της Εκκλησίας, με γνωστότερους, βέβαια, τους τρεις Ιεράρχες (4^{ος} αιώνας μ.Χ.). Γι' αυτό άλλωστε πολλοί σύγχρονοι στοχαστές έχουν επισημάνει ότι η απόρριψη του Χριστιανισμού, της Ορθοδόξου Εκκλησίας, αποτελεί μία βαθύτατα ανθελληνική στάση.

Αλλά και στο επίπεδο της τέχνης η αρχαία εκκλησία για να εκφραστεί χρησιμοποίησε κατ' αρχήν τη γλώσσα των συμβόλων, παρέλαβε τα αρχαία ειδωλολατρικά σύμβολα και τους έδωσε νέο περιεχόμενο και σκοπό. Η χριστιανική τέχνη γεννήθηκε την περίοδο της ύστερης αρχαιότητας (2^{ος}-4^{ος} αιώνας μ.Χ.) στους κόλπους της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας, και για να εκφραστεί χρησιμοποίησε την εικαστική γλώσσα της εποχής. Η διακόσμηση στους τάφους και τις κατακόμβες γινόταν με νωπογραφίες (ζωγραφιές σε νωπό κονίαμα). Οι χριστιανοί δανείστηκαν μορφές οικείες στον ελληνορωμαϊκό κόσμο, στις οποίες προσέδωσαν νέο περιεχόμενο. Η μορφή του ποιμένα με τον αμνό στους ώμους, η οποία έλκει την καταγωγή της από τα ελληνικά αγάλματα του μοσχοφόρου ή κριοφόρου, χρησιμοποιήθηκε για να αποδώσει την ιδέα του Χριστού ως Καλού Ποιμένος που, σύμφωνα με τα ευαγγελικά χωρία, «ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων»(Ιωάν. 10, 11). Ο Ορφέας, ο μυθικός κιθαρωδός από τη

Θράκη, που μάγευε με τη λύρα του τα ζώα γύρω του στα έργα της ύστερης αρχαιότητας, θεωρήθηκε από τους χριστιανούς ότι μπορούσε να αποδώσει αλληγορικά τον Χριστό που με το λόγο του μαλακώνει τις καρδιές ακόμη και των σκληρότερων ανθρώπων και θέλγει με την διδασκαλία του και εξημερώνει τα θηρία των παθών μας. Ένα άλλο σύμβολο είναι αυτό του Φοίνικα, το μυθικό πουλί που σύμφωνα με τον αιγυπτιακό μύθο όταν πρόκειται να πεθάνει πετάει πολύ ψηλά, καίγεται από τις ακτίνες του ηλίου και ξαναγεννιέται από τις στάχτες του. Αποτελεί σύμβολο της Ανάστασης. Ο Φοίνικας με το στέμμα πέρασε και στην παλαιοχριστιανική εικονογραφία και στην επιγραφολογία ως σύμβολο της νίκης και της επιβράβευσης, η οποία είναι, για τον πιστό χριστιανό, η ζωή στον παράδεισο. Συναντούμε λοιπόν όλα αυτά τα σύμβολα στη ζωγραφική των κατακομβών, στα επιδαπέδια περίτεχνα ψηφιδωτά των παλαιοχριστιανικών βασιλικών, στις ανάγλυφες παραστάσεις των θωρακίων του φράγματος του πρεσβυτερίου ή των σαρκοφάγων. Ο Χριστιανισμός λοιπόν ως νέα θρησκεία, δανείστηκε όλα τα γνωστά εκφραστικά μέσα και δεν αρνήθηκε καμιά τέχνη. Η γλυπτική μόνο περιορίστηκε στον διακοσμητικό της ρόλο εξαιτίας της επιφυλακτικής στάσης των χριστιανών καλλιτεχνών απέναντι στα ειδωλολατρικά αγάλματα.

Το ερώτημα που τίθεται είναι τι απέρριψε ο Χριστιανισμός από την αρχαία ελληνική κοσμοθεωρία. Ο Χριστιανισμός απέρριψε την ειδωλολατρεία του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού. Η ειδωλολατρεία αποτελεί τη διαστροφή της ορθής γνώσης. Εξαιτίας της πτώσης εμφανίστηκε η ειδωλολατρεία η οποία βρίσκεται σε αντίθεση με την αληθινή πίστη. Η Εκκλησία κατέκρινε όλες εκείνες τις ειδωλολατρικές πρακτικές των Ελλήνων οι οποίες ουσιαστικά δεν ήταν όλες ελληνικά προϊόντα, αλλά ξενόφερτες βαρβαρικές επιδράσεις όπως, η λατρεία του Διονύσου που ήλθε από την Ανατολή, και οι οποίες ουσιαστικά υιοθετούνταν από τον αμόρφωτο κόσμο και δεν γίνονταν αποδεκτές από τους μεγάλους φιλοσόφους μας. Η επιστροφή στη λατρεία των ειδώλων αποτελεί λατρεία της αγνωσίας και του σκότους, επιστροφή στη δουλεία των αντίθεων δυνάμεων, επιστροφή σ' ένα παρελθόν όπου ο άνθρωπος ήταν υποταγμένος στην αμάθεια και στις δυνάμεις του κακού. Λατρεία των ειδώλων σημαίνει λατρεία του σατανά. Άλλωστε είναι γνωστό ότι η λατρεία των ειδώλων συνοδευόταν πολλές φορές και από ανθρωποθυσίες. Είναι γνωστές οι ανθρωποθυσίες προς τιμήν του θεού Μολώχ και του Βάαλ, όπου θυσίαζαν παιδιά. Από αυτές τις αντίθεες δυνάμεις του κακού μάς ελευθέρωσε και ο Χριστός και αν γοητευόμαστε από μία δήθεν επιστροφή σ' ένα ρομαντικό παρελθόν σημαίνει ότι αποποιούμαστε την ελευθερία του Χριστού και αποδεχόμαστε τη δουλεία του διαβόλου.

(Συνεχίζεται)